

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА

183 - 39/17

Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел.бр. 46192 датум 19. 12. 2017.

МИНИСТАРСТВО ЗДРАВЉА

Немањина 22-26
БЕОГРАД

На основу члана 18. става 4. Закона о Заштитнику грађана („Службени гласник РС“, бр.79/05 и 54/07), Заштитник грађана је са становишта своје законом утврђене надлежности, размотрио текст Нацрта закона о здравственој заштити, који је Министарство здравља доставило овом органу на мишљење у прилогу акта број: 011-00214/2017-02 од 08. 11. 2017. године и даје следеће

МИШЉЕЊЕ НА
НАЦРТ ЗАКОНА О ЗДРАВСТВЕНОЈ ЗАШТИТИ

Начелни коментари

Нацрт закона о здравственој заштити у појединим одредбама представља побољшање остваривања и заштите права грађана у односу на важећи Закон о здравственој заштити („Службени гласник РС“ бр. 107/05, 72/09 др. закон, 88/10, 99/10, 57/11, 119/12, 45/13 др. закон, 93/14, 96/15, 106/15, 105/17 - др. Закон).

Наиме, Нацртом закона о здравственој заштити прописано је, односно подигнуто на ниво начела, начело поштовања људских права и вредности у здравственој заштити (члан 20.), уз допуну обавезног поштовања права на живот и достојанство људске личности. Наведено се може разумети као наглашавање потребе гарантовања права на достојанствен живот те сузбијања и спречавања могућих злоупотреба у контексту лечења, напретка у биомедицини и развоја технологије.

Унапређење је, по мишљењу Заштитника грађана, и што се начелом приступачности здравствене заштите инсистира на приступачности здравствене заштите особама са инвалидитетом (члан 23.).

Нацртом су у односу на важећи Закон о здравственој заштити оправдано изостављене одредбе о обавезном упућивању у психијатријску установу јер је ова област регулисана посебним прописом – Законом о заштити лица са менталним сметњама („Службени гласник РС“ бр. 45/13).

Нацртом закона унете су новине о вођењу јединственог регистра здравствених установа и приватне праксе код АПР-а чиме се ствара боља информисаност и обезбеђује сигурност корисницима здравствених услуга у смислу квалитета пружене услуге (члан 46.).

Како је Нацртом прописано да обезбеђивање кадра подразумева и обезбеђивање замене одсутних здравствених радника и здравствених сарадника за време трајања специјализације односно уже специјализације (члан 17. став 1. тачка 13.), Заштитник грађана је става да ће предложена решења решити проблеме са којима су се здравствене установе суочавале због досадашње немогућности замене лекара који су упућени на специјализацију, на шта су указивале и Заштитнику грађана.

Начелне примедбе

У циљу унапређења решења садржаних у Нацрту закона, Заштитник грађана указује и на потребу да се одређене одредбе додатно размотре и прецизирају као и да се преиспита целисходност појединих предложених решења, водећи при том рачуна о унапређењу заштите права грађана.

Одредбом члана 15. став 1. Нацрта закона о здравственој заштити, прописано је да је појединац дужан да чува сопствено здравље, здравље других људи, као и животну и радну средину. Заштитник грађана указује да је прописивање обавезе појединца да чува своје здравље супротно одредби члана 68. став 1. Устава Републике Србије којом је утврђено да свако има право на заштиту свог физичког и психичког здравља. Према Уставу лечење је право пацијента, а не и обавеза те сагласно томе пацијент има право да одбије како неку меру лечења, тако и само лечење. Заштитник грађана сматра да је потребно брисати обавезу појединца да чува сопствено здравље из члана 15. став 1. Нацрта, и из разлога што је нејасна, јер није наведено како се чува здравље, нити је то могуће навести. Увођење обавезе чувања здравља имплицира могућност санкционисања уколико се не поступа по тој обавези. Заштитник грађана указује да прописивање овакве обавезе, ствара могућност злоупотребе у примени закона. Наиме, поставља се питање које су последице у случају да појединац не чува своје здравље, а редовно ушлаћује доприносе за здравствено осигурање? Да ли то значи да неће бити здравствено збринут као и, шта обухвата дужност чувања свог здравља? Да ли су се гојазни појединци, пушачи, ХИВ позитивни итд. огрешили о ову обавезу?

Заштитник грађана, са становишта заштите општег интереса у домену јавног здравља, снижавања трошкова заштите здравља у контексту превенције озбиљних болести и стања, очувања и унапређења здравља, те смањења смртности од карцинома, кардиоваскуларних болести, дијабетеса и других хроничних болести, уважава оправданост увођења обавезе грађана да се одазову на циљани превентивни преглед – скрининг (члан 15. став 4.). Нацртом закона је предвиђено да у позиву за скрининг стоји обавештење о циљу и значају скрининга (члан 105.). Заштитник грађана је става да само писано обавештење није довољно да би се схватио његов значај, већ је неопходно потребан перманентни рад на промоцији и мотивацији у циљу подизања свести грађана о значају редовних прегледа и раног откривања болести. Заштитник грађана указује да је паралелно са радом на подизању свести грађана о значају редовних прегледа и раног откривања болести неопходно радити и на едукацији и остручавању оних који спроводе скрининг програме. Скрининг програме треба спроводити узимајући у обзир принцип корисности за систем здравствене заштите водећи рачуна о поштовању принципа аутономије и поштовања начела приватности и поверљивости података о личности учесника у скрининг програмима. Како је Нацртом закона предвиђен обавезан скрининг, Заштитник грађана сматра да је неопходно потпуније регулисање поступка његовог спровођења.